

5. Rybalka V.V. Personal approach as a psychological-pedagogical principle of organization of professional and professional training of students. Ternopil: Textbooks and manuals. 2002. P.80-89.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-228-9-60>

**DIALOGICAL INTERACTION AS AN INTEGRAL COMPONENT
PROFESSIONAL AND PERSONAL GROWTH
OF THE FUTURE EDUCATOR**

**ДІАЛОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА
ПРОФЕСІЙНОГО ТА ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ
МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ**

Holota N. M. Голота Н. М.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department of
Pedagogy and Psychology
Pedagogical Institute of the Borys
Grinchenko Kyiv University
Kyiv, Ukraine*

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та психології
Педагогічний інститут Київського
університету імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

Karnaukhova A. V. Карнаухова А. В.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of
Preschool Education
Pedagogical Institute of the Borys
Grinchenko Kyiv University
Kyiv, Ukraine*

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти
Педагогічний інститут Київського
університету імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

Сучасна дошкільна освіта покликана забезпечити різнобічний розвиток дитини з урахуванням її пізнавальних інтересів, потреб та можливостей. В цьому аспекті особливої актуальності набуває підготовка вихователів до побудови освітнього процесу на засадах дитиноцентризму та організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії у закладах дошкільної освіти. Майбутній педагог має стати співтворцем індивідуальної освітньої траєкторії кожного вихованця, стати фасилітатором, який підтримує дитину на кожному етапі її взаємодії з навколишнім світом та допомагає пізнати його.

Тобто, сучасна освіта дітей дошкільного віку потребує педагогічної взаємодії, яка будеться на засадах особистісного спілкування та забезпечує взаємоповагу, підтримку, паритетність, довіру, співробітництво та співтворчість педагога та дитини. Таким чином, спілкування майбутніх вихователів в процесі навчальних занять у закладі вищої освіти повинно відбуватися на засадах особистісного діалогу як його основної форми, залучення студентів до обговорення різних позицій та думок, життєвих та педагогічних ситуацій і проектування шляхів їх оптимального вирішення, що спонукають кожного учасника освітнього процесу до самоаналізу, самопізнання, а інколи – й перегляду своїх поглядів та установок.

Підготовка сучасного педагога потребує універсального інструментарію реалізації як особистісного, так і професійного розвитку студентів. Актуалізація гуманістично спрямованої особистісно-орієнтованої парадигми освіти призвела до зростання інтересу до діалогу як засобу побудови нової системи педагогічних взаємин, паритетної взаємодії викладача та студента. В цьому контексті актуальними для нас виступають дослідження науковців (Г. Васьківської, І. Глазкової, Н. Гойдош, О. Лінник, С. Паламар, Л. Порядченко, О. Тамаркіної та інших), у яких зазначено, що організація діалогової взаємодії є підґрунтям співробітництва та співтворчості всіх учасників освітнього процесу, сприяючи формуванню не лише професійно значущих якостей майбутніх педагогів як конкурентоспроможних фахівців, але й їх особистісних якостей [1, с. 16].

Протягом останніх років поняття діалогу стало набувати все більш широких концептуальних рамок. Діалог розглядається як первинна й найбільш ґрунтовна форма в генезисі міжособистісного спілкування, під час якого людина вступає в безпосередній контакт з іншими, має змогу висловити власні думки та судження з різних питань і проблем, дізнатися думки та судження опонентів щодо цих же питань і проблем. У процесі обміну думками людина має можливість з'ясувати те, що було їй незрозумілим, ствердитися у своїй думці, чи, навпаки, змінити її. У діалозі головне – залучення до співучасті, до взаєморозуміння, до спільного пошуку рішень. Під час діалогу в невеликій групі учасників здійснюється обговорення досить суперечливих і навіть спірних проблем; відбувається обмін думками щодо проблеми, яка потребує вирішення, у результаті якого утворюється єдине смислове поле, що дозволяє глибше усвідомити не лише саму проблему, але й краще зрозуміти свого співрозмовника. Ефект взаєморозуміння передбачає певну культуру діалогічного спілкування, а її відсутність призводить лише до зайвих, безрезультатних дискусій. Як правило, кожен учасник

діалогу спирається на власні уявлення щодо виникнення та шляхів вирішення обговорюваної проблеми, однак він, у будь-якому випадку, зіставляє їх з думками інших учасників діалогу, погоджуючись з ними, або відкидаючи їх. У міру входження в загальне смислове поле індивідуальній свідомості інколи відкривається те, на що раніше не зверталася увага: наявність у себе одностороннього бачення проблеми та впевненість у безальтернативності власного шляху її вирішення. Сутність діалогового навчання полягає в організації освітнього процесу таким чином, що практично всі студенти виявляються залученими до процесу пізнання, де можуть обмінюватися думками, ідеями, стратегіями вирішення педагогічних та життєвих ситуацій в умовах емоційного комфорту та творчої атмосфери. Все це дозволяє не лише отримати нові знання, але й розвиває саму пізнавальну діяльність та сприяє розвитку педагогічного партнерства й співробітництва в процесі навчання [4, с. 39].

Слід зазначити, що технологія діалогу є однією з основних технологій особистісно-орієнтованої освіти. В останні роки освіта спрямована на розширення використання комунікацій і гуманізацію, тому діалогові технології навчання є в даний час надзвичайно затребуваними та актуальними.

Аналіз наукових досліджень дає змогу вважати діалогові технології надзвичайно ефективними в освітньому процесі закладу вищої освіти, адже основною умовою такої взаємодії є відвертість співбесідників та можливість вільно висловити власну точку зору та почути й обміркувати іншу думку, інколи протилежний погляд на проблему. Якість підготовки майбутніх педагогів до використання різних діалогічних технологій у партнерській взаємодії з дітьми дошкільного віку, рівень їхньої готовності до діяльності, основу якої складає діалог, і до діалогічного спілкування в системі «вихователь-дитина» багато в чому визначається ступенем сформованості в них діалогічних умінь, що виступають важливим показником професіоналізму сучасного вихователя.

Таким чином, ми можемо визначити такі елементи діалогової технології в освітньому процесі закладу вищої освіти: постановка цілей і їх максимальне уточнення; орієнтація процесу взаємодії на визначені цілі; спрямування діалогу на гарантоване досягнення результатів; оцінка поточних результатів, корекція навчального діалогу, спрямована на досягнення поставлених цілей; завершальна оцінка результатів. Педагогічна діалогова технологія покликана виконати наступні функції: когнітивну; креативну; рефлексивну. Принципами педагогічної діалогової технології навчання виступають наступні: проблемності та

оптимальності; поетапної циркуляції інформації; незавершеності діалогу; децентралізації; паралельної взаємодії [5, с. 30].

Отже, саме діалогічні технології надають освітньому процесу необхідної динаміки росту продуктивності. Про це свідчить достатня кількість науково-педагогічних розвідок багатьох дослідників. Діалог в навчанні виступає не лише як засіб набуття знань та основна форма особистісно-орієнтованого навчання, але і як незамінна виховна технологія [6, с. 4557].

Слід відмітити, що діалогічна взаємодія приваблює майбутніх вихователів паритетністю сторін учасників, можливістю висвітлення їх суб'єктивної позиції, взаємовпливами особистісних почуттів і переживань, готовністю прийняти точку зору опонента, прагненням до співучасті, співпереживання. Водночас слід пам'ятати про те, що діалогічна взаємодія в процесі підготовки вихователя є не лише джерелом пізнання, не зводиться лише до комунікації та обміну думками, пошуку найбільш оптимального варіанту вирішення проблемної ситуації, але й полягає у вдосконаленні ціннісних смислів студентів.

Визначаючи роль і необхідність діалогових технологій в освітньому процесі закладу вищої освіти, ми дійшли висновку про те, що вони сприяють вдосконаленню здібностей мовленнєвого оформлення думок і сприйняття висловлювань співрозмовника, швидкій орієнтації в ситуації та розумінню почуттів, переживань, амбіцій партнера у спілкуванні. Освітній процес потребує постійної генерації і втілення в практику нових ідей стосовно форм, методів і засобів партнерської взаємодії, що загалом забезпечує ефективність освітнього процесу.

Виходячи з вищевикладеного, професійні зусилля сучасного викладача закладу вищої освіти повинні бути спрямовані на вчасне «відкриття» особистісних та професійних якостей майбутнього педагога в процесі діалогової взаємодії. Саме діалогові технології, більше, ніж інші технології навчання, спрямовані на організацію суб'єкт-суб'єктного спілкування та орієнтовані на врахування мотивів, професійних інтересів, знань та умінь, ціннісних орієнтацій, рефлексивну поведінку здобувача освіти та особливості формування його професійних компетентностей.

Література:

1. Васьківська Г.О., Паламар С.П., Порядченко Л.А. *Психолінгвістичні аспекти формування культури діалогічного спілкування*. Psycholinguistics. 2019. № 26(2). С. 11–26.
2. Vaskivska H. O. (2016). Formuvannya komunikatyvnoyi kompetentnosti osobystosti yak osnovna problema suchasnoyi

lingvodydaktyky. Naukovyj visnyk Sxidnoevropejskogo nacionalnogo universytetu imeni Lesi Ukrayinky, 1, 33–38.

3. Гавриш І. В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності: автореф. дис... док. пед. наук: Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди. 2007. 33 с.

4. Голота Н. М., Карнаухова А. В. Особливості формування готовності у майбутніх педагогів до організації педагогічного партнерства в процесі викладання педагогічних дисциплін. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. (2 (63)). С. 35–41.

5. Karnaukhova A. *Formation of a Respective Attitude in Children of 5 Years Old to Adults with the Ukrainian Tales. Theoretical and Practical Aspects of the Development of the European Research Area: monograph / edited by authors*. 2nd ed. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2020. P. 22–38.

6. Ковшар О., Бадіца М., Суятинова К. Впровадження технологій: «Педагогічне партнерство дошкільної та початкової ступенів освіти». *International Journal of Engineering and Advanced Technology (IJEAT)*. 2019. Випуск 9. С. 4556–4560. DOI: 10.35940/ijeat.A1805.109119.

7. Перспективні освітні технології / за ред. Г. С. Сазоненко. К., 2000. 560 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-228-9-61>

ENGLISH LANGUAGE PODCAST AS A MEANS OF LISTENING COMPETENCE FORMATION

АНГЛОМОВНИЙ ПОДКАСТ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІОВАННІ

Grygorieva T. Yu. **Григор'єва Т. Ю.**

*PhD in Pedagogics, Associate Professor,
Associate Professor at the English
Language and Applied Linguistics
Department
Institute of Foreign Philology of the
Zhytomyr Ivan Franko State University
Zhytomyr, Ukraine*

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови та
прикладної лінгвістики
Навчально-науковий інститут іноземної
філології Житомирського державного
університету імені Івана Франка
м. Житомир, Україна*

У XXI столітті кількість різноманітних ресурсів та матеріалів для вивчення іноземних мов досягла такого рівня, коли існує широкі